

ТЕНДЕНЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ГАЗОВОГО РИНКУ

Гавриш О.О.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

У грудні 2021 року спостерігався максимальний екстремум ціни на ф'ючерсному ринку газу на хабі TTF в Нідерландах, вона досягнула рекордної на той час позначки 1960 доларів за 1000 м³. Для порівняння, у лютому того ж року року вартість газу на нідерландському хабі була майже в десять разів нижчою. Така ситуація склалася через дефіцит запасів блакитного палива і призвела до того, що більшість європейських країн з метою поповнення своїх резервів змушені були перекуповувати газ один в одного. Серед чинників, які обумовили нестачу природного газу в європейських газосховищах у зазначений період, можна назвати пандемію коронавірусу, зниження потужностей вітрових електростанцій через несприятливі погодні умови, аварії на газовидобувних підприємствах, а також виведення з експлуатації багатьох європейських АЕС. Крім перерахованих факторів окремо слід виділити поведінку росії, яка на рубежі 2021/2022 років близько місяця не відправляла газ у Європу магістральним експортним газогоном Ямал-Європа – це був акт шантажу з метою прискорення запуску Північного потоку-2. Російський газ складав більше третньої частини всього європейського споживання (в 2021 обсяг дорівнював 155 млрд метрів кубічних), тож подібна тактика в черговий раз нагадала Європі, що потрібно шукати альтернативу цій залежності. В 2021 році пошуки альтернативи здебільшого обмежувалися розмовами, але 2022 рік приніс події, які не залишають вибору.

Приймаючи в свій час рішення про будівництво газопроводу «Північний потік-2» європейські країни свідомо збільшували свою залежність від росії. Цей проект був більше геополітичним ніж економічним, його добудова суттєво посилювала позиції росії та створювала нові загрози для України та Центральної Європи. Зараз стає очевидним, що грубе нехтування інтересами України не принесло очікуваних зисків для ініціаторів проекту, оскільки у зв'язку із санкціями його перспективи досить хисткі. Після повідомлень про початок процедури банкрутство оператора «Північний потік-2» у березні поточного року вартість квітневого ф'ючерсу на природний газ в Європі максимально складала близько 3900 доларів за 1000 м³, тобто досягла нового рекорду. На цьому фоні США нарощують експорт скрапленого газу і можуть стати найбільшим у світі експортером у 2022 році, оскільки завдяки удосконаленню технологій видобуток сланцевого газу став більш безпечним і виріс на 35% за останні два роки. Саме те, що американські танкери зі зрідженим газом змінили курс з Азії та були спрямовані до Європи, дозволило знизити ціну майже в два рази у грудні 2021. Крім того Євросоюз планує імпортувати газ трубопроводами з інших країн наприклад із Норвегії, Алжиру та Ізраїлю, а також збирається наростити обсяги використання біометану та "зеленого" водню наряду із загальним зниженням енергоспоживання.